

Stefanskronens territoriale integritet for indiskutabel, hvilket – da Ungarn kom i krig med Østrig – førte til, at rumænerne allierede sig med Østrig for ad denne vej at vinde selvstyre. Men spørgsmålet er, om ikke rumænernes ønsker gik mere vidt, til en selvstændig statsdannelse med Moldau og Valakiet. Dette spørgsmål søges imidlertid ikke besvaret.

Det ville have været nyttigt, om forf. havde vovet sig ind på at stille de forskellige tidligere synspunkter vedr. rumænerne overfor hinanden. Hans bibliografiske vejledning er dog nyttig under alle omstændigheder.

Endelig en cadeau til både forfatter og forlag. For en læser, som har været vant til at se centraleuropæiske navne radbrækket til ukendelighed, er det en tilfredsstillelse at konstatere at det kan lade sig gøre at gengive disse person- og stednavne korrekt. Ikke en trykfejl, det er smukt.

MARTON DE HARTYANI

WALTER MCKENZIE PINTNER: *Russian Economic Policy under Nicholas I.* Ithaca, N. Y., Cornell University Press, 1967. xvi, 291 s. \$ 8.75.

Nikolaj I anses for den mest reaktionære blandt zarerne. Under hans regeringstid dannedes det almindelig kendte billede af Rusland som Europas gendarm. Mindre kendt er den økonomiske politik, som førtes under hans regering. Det er dette aspekt af Nikolajs Rusland, der fremstilles i dette værk, som er både rigt på detaljer og overbevisende konklusioner.

På grundlag af et omfattende kildemateriale rekonstrueres den økonomiske politik i perioden 1825–55. Det var gennemgående en fredelig tid for Rusland, både udadtil og indadtil uden akutte kriser, men alligevel sakkede landet i denne periode afgørende agterud i forhold til de øvrige stormagter i Europa. Hvad var grunden til det? Som udgangspunkt påvises, at det naturligvis ikke var i autokratiets interesse, at landet sakkede agterud, dets problemer skulle jo løses under alle omstændigheder, og zaren hyldede ikke a priori nogen bestemt økonomisk doktrin.

Forf. søger nu ved en systematisk analyse at besvare spørgsmålet. Hvilke optioner har zaren på et givet tidspunkt, og hvad vælger han? Selv om valgmulighederne er begrænsede for et reaktionært regime, så vil forskellene dog løbe op i løbet af årtier, så det er derfor ikke ligegyldigt, hvorledes der vælges. Men i løbet af sin regeringstid valgte zaren og hans rådgivere næsten uvægerlig altid den kurs, der stillede det mindste mål af spændinger i udsigt, de var ikke villige til at løbe nogen risiko for en eventuel økonomisk forbedrings skyld, skønt de var klar over, at mange forhold i Rusland trængte til forbedringer.

Værkets force ligger i, at det er lykkedes så klart at etablere forbindelsen mellem de økonomiske beslutninger og den politiske ledelse, og hvad sidstnævnte angår, tegnes et meget anskueligt billede af et reaktionært system i virksomhed. Konklusionerne rokker dog ingenlunde ved de gængse synspunkter om Nikolaj I's regeringstid. Til forskel fra en stor del af lignende amerikanske universitetspublikationer er værket veldisponeret og tillige skrevet i et læseværdigt sprog.

MARTON DE HARTYANI